

Analiza regionalnih gospodarskih povijesnih radova na primjeru Podravine (Ludbreške, Koprivničke i Đurđevačke)

HRVOJE PETRIĆ

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet,
Zagreb, Republika Hrvatska

Autor u radu analizira regionalne i lokalne gospodarske povijesne radove na primjeru Ludbreške, Koprivničke i Đurđevačke Podravine valorizirajući njihovu vrijednost te mogućnosti daljnjih istraživanja gospodarske povijesti ovog dijela Republike Hrvatske.

Radovi u zbornicima i monografijama

U Zborniku Muzeja grada Koprivnice objavljeno je više radova iz gospodarske povijesti. Zanimljiv je rad Krešimira Filića "Koprivnički mesari prepisuju pravila varaždinskoga mesarskoga ceha godine 1697." u kojem autor na temelju zapisnika varaždinskoga mesarskoga ceha pronalazi da su koprivnički mesari svoj ceh utemeljili 1697. godine.¹ Zatim Leander Brozović u radu "Osnutak čizmarskog ceha u Koprivnici" obrađuje da su koprivnički čizmari 1672. godine prepisali pravila varaždinskoga čizmarskog ceha, 25 godina prije mesara.² Brozovićeva istraživanja su bila početna, a kasnije su ih dopunili i korigirali mlađi znanstvenici. Brozović također donosi popis stanovnika Koprivnice iz 1783. godine u kojem postoje elementi zanimljivi za gospodarsku povijest.³ Za povijest podravskog nakladništva i tiskarstva značajan je tekst Vladimira Blaškovića o znamenitom koprivničkom nakladniku i tiskaru Vinku Vošickom.⁴ Neke elemente gospodarskog života grada Koprivnice obradio

¹ K. FILIĆ, "Koprivnički mesari prepisuju pravila varaždinskoga mesarskoga ceha godine 1697.", *Zbornik Muzeja grada Koprivnice*, br. 1/1946., 13.

² L. BROZOVIĆ, "Osnutak čizmarskog ceha u Koprivnici", *Zbornik Muzeja grada Koprivnice*, br. 2/1946., 21.

³ L. BROZOVIĆ, "Popis žitelja Slob. i kralj. grada Koprivnice godine 1783", *Zbornik Muzeja grada Koprivnice*, 3/1946., 48.

⁴ V. BLAŠKOVIĆ, "Vinko Vošicki", *Zbornik Muzeja grada Koprivnice*, br. 2/1946., 21.-23.

je Emilij Laszowski.⁵ Zanimljiv je tekst o znamenitom koprivničkom gradonačelniku Josipu Vargović (1866.-1919.) koji također ima elemente gospodarske povijesti.⁶ Adolf Wissert piše o sajmovima u sjevernoj Hrvatskoj pod kraj srednjega vijeka.⁷ Osobito je zanimljiv prilog Ivana Bacha o najstarijoj koprivničkoj cehovskoj povelji u kojem obrađuje prilike oko osnivanja koprivničkog ceha zlatara, kovača, bravara, mačara, remenara i sedlara 1635. godine.⁸ Ante Eugen Brlić je priredio nekoliko podataka koji se mogu koristiti u istraživanju gospodarske povijesti Koprivnice, a koji su vezani uz koprivničku obitelj Natulija iz XVII. i XVIII. stoljeća.⁹ Pravo mnoštvo podataka zanimljivih za poznavanje gospodarstva u Koprivnici i okolici, a napose na području Kamengrada donosi Kamilo Dočkal u svom prilogu o Kamengradu. U sklopu svoga teksta autor je dao kratki sažetak 25 isprava iz arhiva nekadašnjeg samostana pavlina u Strezi. Isprave su uglavnom vezane uz Kamengrad i Koprivnicu u razdoblju od 1414. do 1514. godine.¹⁰ Iako bismo mogli zamjeriti interpretaciju isprava i stavljanje nekih elemenata u kontekst gospodarske povijesti Podravine, kao npr. tumačenje feudalnih odnosa, ipak možemo ovaj rad smatrati vrijednim djelom i značajnom zbirkom podataka za izučavanje srednjovjekovnoga gospodarstva na širem području koprivničkog dijela Podravine.

Uz osnivanje Muzeja grada Koprivnice 1951. godine u kojem su institucionalizirani prikupljanje, čuvanje, prezentacije i istraživanje predmeta i građe za povijest Podravine i Koprivnice, jedno od najznačajnijih djela dr. Leandera Brozovića je prikupljanje materijala za knjigu o povijesti Koprivnice, u kojoj ima obilje podataka o gospodarstvu i gospodarskoj povijesti Koprivnice. Autorova smrt prekinula je rad na ovoj knjizi. Prvi pokušaj sređivanja i objavljivanja ovog djela provela je koprivnička Matice hrvatska 1971. godine, ali zbog sloma Hrvatskoga masovnog pokreta nije došlo do konačne realizacije. Pokretanjem *Podravskog zbornika* i njegove biblioteke te zalaganjem urednika i redaktora Dragutina Feletara i Vjekoslava Horvatića izdana je 1978. godine knjiga dr. Leandera Brozovića *Grada za povijest Koprivnice*.

⁵ E. LASZOWSKI, "Počeci razvoja grada Koprivnice (do g. 1356.)", *Zbornik Muzeja grada Koprivnice*, br. 3/1946., 41.-46.; ISTI, "Povlastice grada Koprivnice", *Zbornik Muzeja grada Koprivnice*, br. 4/1947., 59.-62.

⁶ Z. VARGOVIĆ, "Život i rad Josipa Vargovića", *Zbornik Muzeja grada Koprivnice*, br. 4/1947., 52.-56.

⁷ A. WISSERT, "O sajmovima u sjevernoj Hrvatskoj pod konac srednjega vijeka", *Zbornik Muzeja grada Koprivnice*, br. 5/1947., 68.-71.

⁸ I. BACH, "Najstarija Koprivnička cehovska povelja", *Zbornik Muzeja grada Koprivnice*, br. 5/1947., 75.-79.

⁹ A. E. BRLIĆ, "Prilozi za povijest obitelji Natulija", *Zbornik Muzeja grada Koprivnice*, br. 7/1948., 108.-112.

¹⁰ K. DOČKAL, "Kamengrad u svijetlu Streze", *Zbornik Muzeja grada Koprivnice*, br. 8/1953, 113.-126.

Ovo djelo je izdano kao treća knjiga biblioteke *Podravskeg zbornika* uz stručnu recenziju Mirka Androića te crteže i skice akademskog slikara Stjepana Kukca u nakladi Muzeja grada Koprivnice. U uvodu knjige Dragutin Feletar piše o životu i djelu dr. Leandera Brozovića. Autor knjige *Grada za povijest Koprivnice* podijelio je prikupljene podatke u nekoliko cjelina. U prvoj cjelini koja govori o razvoju od kamenog doba do 14. stoljeća autor je vrlo kratko upoznao čitaoce s najosnovnijim činjenicama. Slijedi cjelina o povijesti Koprivnice do turskih provala koja daje dosta dobru sliku ondašnjeg života grada, ali kao i prethodna cjelina ima poneku manjkavost. Cjelina o turskom dobu prikazuje najteže razdoblje povijesti grada, a slijede cjeline o starim koprivničkim trgovima i ulicama te o školstvu, društvima, obrtu, trgovini, industriji i poljoprivredi. Svemu su pridodani popisi izvora i literature kao i bilješke ispod teksta. Posebnu dodatnu vrijednost knjizi daje koprivnička bibliografija svih izdanja od 1885. do 1959. godine. Unatoč manjkavostima koje su nastale upravo zbog prerane smrti autora, pogotovo jer je dr. Brozović ove bilješke tek prikupio za rad na iscrpnijoj sintezi koprivničke povijesti, ova knjiga predstavlja nezaobilaznu početnicu za svakoga koji želi upoznati opću i gospodarsku povijest grada Koprivnice.

U *Podravskom zborniku* je 1975. godine objavljen prilog poznavanju povijesti koprivničkog tiskarstva koji je napisao dr. Vladimir Blašković.¹¹ Godine 1976. vrijedan prilog poznavanju povijesti eksploatacije nafte u Podravini dao je Željko Matiša,¹² Franjo Horvatić se dotaknuo povijesti koprivničkih cehova dodavši svom članku nekoliko detalja iz djetićkih pravila starog ceha iz 1795. godine,¹³ a Dragutin Popović je uglavnom na temelju literature dao popularni prikaz povijesti Velikobukovečkog vlastelinstva.¹⁴ Godine 1977. zapažen je članak dr. Ante Gabričevića o povijesti uzgoja pšenice i kukuruza u Podravini,¹⁵ a vrijedne podatke je dala Marija Winter u svom radu o Martijanцу u kojem je obradila i tamošnje vlastelinstvo.¹⁶ U *Podravskom zborniku* 1979. godine i u kasnijim godištimu neki elementi za poznavanje gospodarstva u pretpovijesti i

¹¹ V. BLAŠKOVIĆ, "Marginalije o koprivničkoj izdavačkoj djelatnosti", *Podravski zbornik*, br. 1/1975., 105.-112.

¹² Ž. MATIŠA, "Nafta u Podravini", *Podravski zbornik*, br. 2/1976., 70.-79.

¹³ F. HORVATIĆ, "Iz povijesti koprivničkih cehova", *Podravski zbornik*, br. 2/1976., 146.-152.

¹⁴ D. POPOVIĆ, "Prilog poznavanju povijesti velikobukovečkog vlastelinstva", *Podravski zbornik*, br. 2/1976., 132.-140.

¹⁵ A. GABRIČEVIĆ, "Pšenica i kukuruz u našoj regiji", *Podravski zbornik*, br. 3/1977., 145.-177.

¹⁶ M. WINTER, "Iz starije prošlosti Martijanца", *Podravski zbornik*, br. 3/1977, 233.-246.

antici mogu se naći u arheološkim radovima.¹⁷ Od ostalih radova u tom godištu za gospodarsku povijest je zanimljiv tekst Ivice Tišljara o povijesti virovske trgovine.¹⁸ U *Podravskom zborniku* 1980. godine Juraj Rončević donosi vrijedan prilog poznavanju povijesti funkcije osiguranja u Podravini,¹⁹ a Marija Winter neke elemente iz povijesti gospodarstva na Ludbreškom vlastelinstvu prikazuje u tekstu o ludbreškom starom gradu.²⁰ Mirko Lauš 1981. godine piše o prvoj obrtno štedno-kreditnoj zadrugi u Pitomači.²¹ Za poznavanje povijesti starog ribolova u selima Molve, Repaš, Gornja Šuma i Novo Virje značajan je tekst Ivana Ivančana.²² Godine 1982. Ivan Ivančan piše o zadnjim zlatarima na Dravi u Molvama.²³ O zlatarstvu u Koprivnici 1983. godine piše Ivo Lentić, o stanovništvu Podravine od 1659. do 1859. Stjepan Krivošić, a o mlinovima na potoku Komarnici piše Franjo Horvatić.²⁴ U *Podravskom zborniku* 1984. godine s temom o razvoju carinske službe javio se Josip Lončar, dok je Vladimir Geiger pisao o papirnatom novcu iz numizmatičke zbirke Muzeja grada Koprivnice.²⁵ Stjepan Krivošić je 1986. i 1987. godine pisao o stanovništvu Virja od 1659. do 1857. godine.²⁶ Franjo Horvatić je dao popis cehovskih dokumenata i predmeta iz zbirke Muzeja

¹⁷ Z. MARKOVIĆ, "Pokusno iskapanje na lokalitetu Seče 1979. godine", *Podravski zbornik*, 5/1979., 97.-108.; M. ŠIMEK, "Sv. Petar Ludbreški - nalaz metalurške radionice", *Podravski zbornik*, br. 5/1979., 108.-122; Z. MARKOVIĆ, "Vučedolsko naselje Rudina", *Podravski zbornik*, br. 5/1979., 122.-156; I. ŠARIĆ, "Antičko nalazište u Novačkoj", *Podravski zbornik*, br. 5/1979., 141.-156.; Ž. DEMO, "O skupnom nalazu antoninijana iz Galijenova vremena u Imbriovcu", *Podravski zbornik*, br. 5/1979., 159.-191., itd.

¹⁸ I. TIŠLJAR, "Iz povijesti virovske trgovine", *Podravski zbornik*, br. 5/1979., 266.-270.

¹⁹ J. RONČEVIĆ, "Razvoj funkcije osiguranja u Podravini", *Podravski zbornik*, br. 6/1980., 208.-218.

²⁰ M. WINTER, "Ludbreški grad i njegovi gospodari", *Podravski zbornik*, br. 6/1980., 357.-370.

²¹ M. LAUŠ, "Prva obrtno štedno-kreditna zadruga u Pitomači", *Podravski zbornik*, br. 7/1981., 110.-118.

²² I. IVANČAN, "Ribolov u selima Molve, Repaš, Gornja Šuma i Novo Virje", *Podravski zbornik*, br. 7/1981., 150.-162.

²³ I. IVANČAN, "Zadnji zlatari na Dravi u Molvama", *Podravski zbornik*, br. 8/1982., 223.-230.

²⁴ I. LENTIUĆ, "Zlatarstvo u Koprivnici", *Podravski zbornik*, br. 9/1983., 123.-136.; S. KRIVOŠIĆ, "Stanovništvo Podravine 1659-1859", *Podravski zbornik*, br. 9/1983., 147.-165.; F. HORVATIĆ, "Mlinovi na potoku Komarnici", *Podravski zbornik*, 9/1983., 178.-182.

²⁵ J. LONČAR, "Razvoj carinske službe na koprivničkom području", *Podravski zbornik*, br. 10/1984., 116.-128.; V. GEIGER, "Papirnat novac iz numizmatičke zbirke Muzeja grada Koprivnice", *Podravski zbornik*, br. 10/1984.

²⁶ S. KRIVOŠIĆ, "Virje", *Podravski zbornik*, br. 12/1986., 115.-135; Isti, "Virje II", *Podravski zbornik*, br. 13/1987., 77.-103.

grada Koprivnice što buduće istraživače može uputiti na građu,²⁷ a Branko Begović se bavi antičkim naseljima i putovima u Podravini.²⁸ Zanimljiv je tekst Nade Klaić o prvom stoljeću slobodnoga kraljevskoga grada Virovitice u kojem donosi mnoštvo podataka vezanih uz gospodarstvo, objavljen u *Podravskom zborniku* 1987. godine, a uz taj tekst za gospodarstvo je zanimljiv tekst o žigosanju austrougarskih novčanica nakon Prvoga svjetskog rata koji je napisao Vladimir Geiger.²⁹ Stjepan Krivošić u *Podravskom zborniku* 1988. piše o stanovništvu Koprivnice na osnovi njemu poznatih podataka.³⁰ Ovo je vrijedan rad jer donosi mnogo elemenata za gospodarsku povijest, uz to predstavlja temelj za daljnja istraživanja povijesne demografije Koprivnice, ali na žalost, moramo reći da autor nije u dovoljnoj mjeri koristio sve raspoložive izvore, poglavito se to odnosi na matične knjige koje se čuvaju u Muzeju grada Koprivnice, župnom uredu sv. Nikole u Koprivnici i Državnom arhivu u Varaždinu. U *Podravskom zborniku* 1989. godine za gospodarsku povijest su osobito zanimljivi rad Josipa Buturca o gospoštiji Budrovec u srednjem vijeku i tekst Milivoja Kovačića o radničkom turističkom društvu "Prijatelj prirode" - podružnica Koprivnica od 1928. do 1931. godine.³¹ Vladimir Lovas je u *Podravskom zborniku* 1990. godine dao prilog poznavanju početaka elektrifikacije Koprivnice i okolice.³² O poznavanju žetve i vršidbe u Podravini piše Nada Matijaško u *Podravskim zbornicima* od 1990. do 1992. godine s etnografskog aspekta, ali se podaci mogu koristiti u gospodarskoj povijesti.³³ Hrvoje Petrić u *Podravskom zborniku* 1992. godine daje kratki prikaz srednjovjekovnih puteva u Koprivnici.³⁴ Vladimir Miholek u *Podravskom zborniku* 1994. godine piše o poznavanju povijesti obrtništva u Đurđevcu, a Hrvoje Petrić o srednjovjekovnom

---

²⁷ F. HORVATIĆ, "Iz povijesti koprivničkih cehova", *Podravski zbornik*, br. 12/1986., 135.-142.

²⁸ B. BEGOVIĆ, "Prilog poznavanju starih putova i naselja u Podravini", *Podravski zbornik*, br. 12/1986., 142.-152.

²⁹ N. KLAJĆ, "Iz virovitičke prošlosti - prvo stoljeće u životu slobodnog grada", *Podravski zbornik*, br. 13/1987., 67.-77.; V. GEIGER, "Žigosanje austrougarskih novčanica nakon prvog svjetskog rata", *Podravski zbornik*, br. 13/1987., 106.-112.

³⁰ S. KRIVOŠIĆ, "Koprivnica - naselje i njegovi stanovnici", *Podravski zbornik*, br. 14/1988., 120.-141.

³¹ J. BUTURAC, "Feudalna gospoštija i plemićki rod Budor", *Podravski zbornik*, br. 15/1989., 99.-103.; M. KOVAČIĆ, "Radničko turističko društvo 'Prijatelj prirode' - Podružnica Koprivnica 1928-1931", *Podravski zbornik*, br. 15/1989., 90.-95.

³² V. LOVAS, "Od gradske plinare do moderne Elektro - početak elektrifikacije Koprivnice i okolice", *Podravski zbornik*, br. 16/1990., 29.-33.

³³ N. MATIJAŠKO, "Žetva i vršidba I-III", *Podravski zbornik*, br. 16/1990., 105.-111., br. 17/1991., 93.-101., br. 18/1992., 225.-233.

³⁴ H. PETRIĆ, "Srednjovjekovni putevi u Podravini", *Podravski zbornik*, br. 18/1992., 41.-47.

vinogradarstvu.³⁵ U *Podravskom zborniku* 1995. godine elemente iz gospodarske povijesti donose Nada Matijaško koja piše o tradicijskom pčelarenju, ali ponajprije kao etnolog, sličan je tekst i Endre Laszla o zlatarstvu. Nekoliko podataka iz povijesti gospodarstva donosi i Hrvoje Petrić koji obrađuje Ludbreški kraj u srednjovjekovlju, ranom novom vijeku i novom vijeku do Prvog svjetskog rata, ali i povijest Koprivnice do 1356. godine.³⁶ U *Podravskom zborniku* 1996. godine značajan je rad Ele Jurdane koja piše o koprivničkom Čizmarskom cehu u XVII. stoljeću, ali i rad Stanislava Vikera o uvođenju zakonskog mjeriteljstva na području Koprivnice.³⁷ Značajni su radovi s elementima gospodarstva povijesti Danijela Kovačića o međuratnom koprivničkom gospodarstvu i Vladimira Miholeka o obrtništvu na području Đurđevačke pukovnije.³⁸

U prvom broju zbornika *Virje na razmeđu stoljeća* imamo tekstove Josipa Ljubića o Gospodarskoj bratovštini iz 1867. godine, Miroslava Dolenca-Dravskog o diobi imovine obiteljskih zadruga i mlinovima na Zdelji i Dravi te Stjepana Krčmara o tiskarama i izdavačkoj djelatnosti.³⁹ U drugom broju je zanimljiv tekst Miroslava Dolenca-Dravskog o starim mjerama u Podravini.⁴⁰ U trećem broju gospodarskom poviješću se bavi Martin Matišin u tekstu o novčarskim ustanovama.⁴¹ U petom broju zbornika za gospodarsku povijest Virja zanimljivi su tekstovi Martina

³⁵ V. MIHOLEK, "Prilog poznavanju povijesti obrtništva u Đurđevcu", *Podravski zbornik*, br. 19-20/1994., 63.-79.; H. PETRIĆ, "Srednjovjekovno vinogradarstvo Podravine i Prigorja", *Podravski zbornik*, br. 19-20/1994., 53.-63.

³⁶ N. MATIJAŠKO, "Tradicijsko pčelarenje u Podravini", *Podravski zbornik*, br. 21/1995., 191.-199.; E. LASZLO, "Panonsko zlato", *Podravski zbornik*, br. 21/1995., 207.-219.; H. PETRIĆ, "Ludbreg i ludbreška Podravina u srednjem vijeku", *Podravski zbornik*, br. 21/1995., 29.-37.; ISTI, "Koprivnica do 1356. godine", *Podravski zbornik*, br. 22/1996., 55.-63.; ISTI, "Ludbreg i ludbreška Podravina u novom vijeku", *Podravski zbornik*, br. 22/1996., 85.-95.; ISTI, "Društvene i gospodarske osobine razvoja ludbreške Podravine u drugoj polovici 19. i početkom 20. stoljeća", *Podravski zbornik*, br. 23/1997., 65.-79.

³⁷ E. JURDANA, "Pravila koprivničkog čizmarskog ceha 1673. godine", *Podravski zbornik*, br. 22/1996., 75.-85.; S. VIKER, "Uvedba zakonskog mjeriteljstva na području Koprivnice", *Podravski zbornik*, br. 22/1996., 111.-119.

³⁸ D. KOVAČIĆ, "Kratki pregled povijesti koprivničkog gospodarstva u međuratnom razdoblju", *Podravski zbornik*, 24-25/1999., 137.-157.; V. MIHOLEK, "Počeci organiziranog rada obrtništva na području -urđevačke pukovnije", *Podravski zbornik*, 24-25/1999., 163.-173.

³⁹ J. LJUBIĆ, "Gospodarska bratovština", *Virje na razmeđu stoljeća*, br. 1/1981., 21.-29.; M. DOLENEC-DRAVSKI, "Nekoliko naznaka o podjeli imovine u obiteljskim zadrugama u Virju", *Virje na razmeđu stoljeća*, br. 1/1981., 29.-43.; ISTI, "Zaspali su mlinovi na Zdelji i Dravi", *Virje na razmeđu stoljeća*, 1/1981., 59.-69.; S. KRČMAR, "Tiskare i izdavačka djelatnost u Virju", *Virje na razmeđu stoljeća*, 1/1981., 43.-59.

⁴⁰ M. DOLENEC-DRAVSKI, "Stare mjere u Podravini", *Virje na razmeđu stoljeća*, br. 2/1983., 107.-113.

⁴¹ M. MATIŠIN, "Novčarske organizacije Virja", *Virje na razmeđu stoljeća*, 3/1987., 22.-26.

Matišina o razvoju prometa i o obrtnicima.⁴² *Đurđevački zbornik* daje nam nekoliko tekstova koji donose podatke o gospodarskoj povijesti ovog dijela Podravine. Marko Bedić piše o gospodarstvu đurđevačkog kraja tijekom 19. stoljeća, Mirjana Randić-Barlek i Josip Barlek u sklopu svog teksta o etnografiji Podravine dotaknuli su se i gospodarske problematike kao i Mladen Matica u svom tekstu o povijesno-demografskom razvitku Đurđevačkog dekanata.⁴³

Mnoštvo zanimljivih detalja iz gospodarske povijesti Podravine od XV. do kraja XVII. stoljeća donosi Josip Adamček u svojoj monografiji o agrarnim odnosima, a niz podataka sadrži i njegova knjiga o bunama i otporima u XVII. stoljeću.⁴⁴ Od istoga je autora iznimno vrijedan tekst o Ludbregu i okolici od XIV. do sredine XIX. stoljeća u kojima uglavnom na temelju neobjavljene arhivske građe iz stranih i domaćih arhiva obrađuje gospodarski život sela i vlastelinštava u zapadnoj Podravini s posebnim težištem na okolicu Ludbrega. Ovom vrijednom doprinosu valja dodati tekst o događanjima u ludbreškom kraju 1848. i 1849. godine u kojima također prezentira niz podataka iz povijesti gospodarstva objašnjavajući kraj feudalnih odnosa.⁴⁵

Igor Karaman je iz gospodarske povijesti Podravine napisao dvije studije. O osnovnim socijalno-ekonomskim povijesnim determinantama grada Koprivnice i okolice pisao je u umjetničkoj topografiji odnosno monografiji o Koprivnici uglavnom na temelju objavljene arhivske građe ili na osnovi literature. Također je pisao o gospodarskom razvitku Ludbrega i okolice od 1848. do 1918. godine, u kojem donosi niz zanimljivih i vrijednih detalja koji će svakako ubuduće služiti kao osnovica za daljnja istraživanja i proširenje spoznaje o gospodarskoj povijesti zapadnog dijela Podravine.⁴⁶

Nada Klaić je dala neprocjenjiv doprinos poznavanju koprivničkog srednjovjekovlja, a u svojim je tekstovima dala niz detalja koji mogu ilu-

⁴² M. MATIŠIN, "Iz prošlosti virovskih obrtnika", *Virje na razmeđu stoljeća*, br. 5/1993., 159.-177.; ISTI, "Razvoj prometa u Virju", *Virje na razmeđu stoljeća*, 1993, 177.-185.

⁴³ M. MATICA, "Povijesno-demografski razvitak -urđevačkog dekanata", *Đurđevački zbornik*, Đurđevac 1996, 85.-97.; M. RANDIĆ-BARLEK, J. BARLEK, "Podravina", *Đurđevački zbornik*, Đurđevac 1996., 121.-133.; M. BENDIĆ, "Zapisi iz gospodarskog života gjurgjevačkog kraja tijekom 19. stoljeća", *Đurđevački zbornik*, Đurđevac 1996., 179.-191.

⁴⁴ J. ADAMČEK, *Agrarni odnosi u Hrvatskoj od sredine XV do kraja XVII stoljeća*, Zagreb 1980; ISTI, *Bune i otpori*, Zagreb 1986.

⁴⁵ J. ADAMČEK, "Ludbreg i njegova okolica u doba feudalizma", *Ludbreg (monografija)*, Ludbreg 1984., 81.-123.; ISTI, "Ludbreški kraj u doba revolucije 1848-1849", *Ludbreg (monografija)*, n. dj., 235.-243.

⁴⁶ I. KARAMAN, "Privredni razvitak mjesta i okoline Ludbrega 1848-1918", *Ludbreg (monografija)*, n. dj., 243.-259.; ISTI, "Osnovne socijalno-ekonomske determinante povijesnog razvoja grada Koprivnice i njegove regije", *Koprivnica - grad i spomenici*, Koprivnica 1986., 16.-24.

strirati i neke elemente gospodarskog razvitka koprivničkog kraja.⁴⁷ Za poznavanje gospodarske povijesti Podravine osobito je važna povijesno-demografska studija Stjepana Krivošića u kojoj obrađuje područja župa Ludbreg i Kuzminec tijekom XVIII. stoljeća i u prvoj polovini XIX. stoljeća.⁴⁸ Također se neki elementi gospodarske povijesti mogu naći u zbornicima radova o Novigradu Podravskom, Hlebinama, Koprivnici, Ludbregu, Molvama itd.⁴⁹

Radovi dr. Rudolfa Horvata

Iako velik dio radova dr. Rudolfa Horvata sadrži brojne podatke o gospodarskoj povijesti Podravine, jedan od najdetaljnijih i ponajboljih radova o povijesti Virja, koji ima mnoštvo elemenata iz gospodarske povijesti, objavljen je 1930. godine. Cijeli rad će kasnije biti uklopljen kao dio knjige *Crstice iz hrvatske povijesti i - Hrvatska Podravina*, Zagreb 1933. i opsežnog teksta "Župe u hrvatskoj Podravini" objavljenog u časopisu *Hrvatska prošlost* 1941. godine, a oba ova djela se nalaze u pretisku "Hrvatska Podravina" izdanom 1997. godine u Koprivnici. Tekst pod naslovom "Iz povijesti trgovišta Virja" pisan je jednostavnim i čitkim gotovo novinarskim stilom, ali vrlo precizno i na osnovi opsežne i Horvatu dostupne arhivske građe, kao uostalom i najveća većina njegovih radova. Horvat u povijesti Virja kreće s prezentiranjem podataka od 14. stoljeća gdje se vrlo detaljno bavi vlasničkim odnosima, ali pomalo i međunarodnim okolnostima, ali i raznim naseljima u okolici Virja kao što su Sušica, Đurđevac, Koprivnica, Novigrad Podravski, Drnje, Đelekovac, Koprivnički Bregi, Miholjanec - ondašnja Zdelja, Vlajsav itd. Rudolf Horvat je prvi povjesničar koji je jasno postavio činjenične odnose u Podravini, a to se može odnositi i na srednjovjekovno razdoblje. On je potvrdio da se Virje u srednjem vijeku zvalo Prodavić, a Novigrad Podravski Komarnica. Nadalje posebno se detaljno bavi gospodarskim i socijalnim odnosima u 15. i 16. stoljeću, od kojih su mu osobito vrijedni podaci koji se odnose na pustošenja Turaka i prvu organizaciju protuturske obrane na podravskom području kao dio ondašnje Vojne krajine. Očito je da u ovom dijelu teksta Horvat s hrvatskim izvornim podacima kombinira neke iz stranih arhiva, poglavito austrijskih. Značajan je doprinos povijesti Virja, osim naravno prezentacije činjenica iz brojnih do-

⁴⁷ N. KLAJČ, *Koprivnica u srednjem vijeku*, Koprivnica 1987.; ISTA, "Kako Koprivnica 1356. godine postaje slobodni kraljevski grad", *Arheološka istraživanja u Podravini i kalničko-bilogorskoj regiji*, Izdanje Hrvatskog arheološkog društva, 14/1990., 131.-139.

⁴⁸ S. KRIVOŠIĆ, *Stanovništvo i demografske prilike u sjeverozapadnoj Hrvatskoj u XVIII. i prvoj polovini XIX. stoljeća*, Varaždin 1991.

⁴⁹ B. MADJER, *Časti i dobru zavičaja* (zbornik o Novigradu Podravskom), Zagreb 1937.; "Hlebine - od Struge do danas", *Hlebinski almanah*, br. 1/1984.; "Hlebine u srcu", *Hlebinski almanah*, br. 2/1986.; *Koprivnica - izabrane teme*, Koprivnica 1995.; "Ludbreg i Ludbreška Podravina", *Umjetnička topografija Hrvatske*, br. 3, Zagreb 1997.; *Molve - izabrane teme*, Molve 1998.

kumenata, što je utvrdio glavne smjernice razvoja ovoga bivšeg trgovišta i svojedobno jednog od najvećih sela u Hrvata s brojnim podacima zanimljivim za gospodarsku povijest. Premda su mu neki podaci zastarjeli i kasnije prošireni novim spoznajama, ovo je djelo, premda manjeg opsega, nezaobilazno u proučavanju povijesti Virja i ovog dijela Podravine.

Knjiga *Hrvatska Podravina* osobito je zanimljiva za svakog povjesničara koji se bavi Podravinom, ali i za mnoge druge istraživače hrvatske povijesti. Tekstove "Virje u srednjem vijeku", "Borba za Ernuštova imanja u Podravini g. 1541.-1546.", "Teški dani za Podravinu G. 1552.", i "Obnova Podravine u 16. i 17. vijeku" autor je u cijelosti preuzeo iz ranije objavljenog teksta "Iz prošlosti trgovišta Virje". Slijede tekst o osnutku župe u Pitomači 1710. godine koji u uvodnom dijelu ima pregled povijesti naseljavanja Podravine između Virovitice i Đurđevca nakon povlačenja Turaka 1684. godine, a u nastavku je Horvat dao prijevod kanonskih vizitacija iz 1710. i 1714. godine. Slijede prijevodi kanonskih vizitacija za župu Drnje iz 1659. godine, Ludbreg iz 1659. g, Đurđevac iz 1659. i 1665. godine, nakon toga se ponovno objavljuje tekst već ranije objavljen u novinama "Kako je od Komarnice postao Novigrad" u kojem je zapravo dan pregled povijesti srednjovjekovne Komarnice i njezino preimenovanje u Novigrad. O obnovi župe u Molvama 1665. godine u uvodnom dijelu o povijesti ove župe u srednjovjekovlju Horvat je izgleda pogriješio jer je poistovjetio srednjovjekovnu Mosinu (koja je vjerojatno bila bliže današnjem Bjelovaru) s Molvama, dok je daljnji dio teksta prijevod kanonske vizitacije. Dalje slijede prijevodi kanonskih vizitacija za sela Hlebine 1700., Kozarevac 1746. i 1787., te Jalžabet 1659. godine. Zanimljiv je kratki članak "Hrvatski tabor u Šemovcu kod Varaždina G. 1605." pisan na temelju zapisnika Hrvatskog sabora. Također je već spominjani članak o postanku sela Ferdinandovac sastavni dio ove knjige, a rađen je na osnovi kanonskih vizitacija te spomenice župe Ferdinandovac. Nakon toga su prepričani prijevodi kanonskih vizitacija uz još neke manje povijesne podatke pretežito iz crkvenih izvora za Peteranec iz 1659., Podravske Sesvete 1744., 1746. i 1787. godinu i Veliki Bukovec 1659. g. Za poznavanje političke povijesti Podravine važan je članak o izborima narodnih zastupnika u Virju i Novigradu za Hrvatski sabor od 1871. do 1913. godine te o onovremenom stranačkom životu na ovom prostoru. Slijede prepričane kanonske vizitacije za sela Đelekovec iz 1659. i Kloštar Podravski iz 1706. godine. Pred kraj Rudolf Horvat donosi niz vrlo kratkih bilježaka iz prošlosti Podravine o selima Čepelovec, Sirova Katalena, Kutnjak, Podravske Sesvete, Šemovci, Mičetinec, Sveta Ana, Koprivnički Ivanec, Prugovec, Pitomača, Molve, Gola, Ždala, Branska, Lepavina, Hampovica, Sokolovac, Gotalovo, Miholjanec, Peteranec, Drnje, Torčec, Đelekovec, Herešin, Sigetec itd. Zadnji tekst govori o izborima narodnih zastupnika u Biškupcu kraj Varaždina.⁵⁰ Napomenimo da se ova knjiga,

⁵⁰ R. HORVAT, *Hrvatska Podravina, Crtice iz hrvatske povijesti I, Povijesne rasprave, crtice i bilješke*, Zagreb 1933.

kao i velik dio radova o Podravini koje je napisao Rudolf Horvat može koristiti kao izvor, jer autor često prepričava prevedene dokumente, ali ova knjiga se koristi više kao literatura jer su podaci često nadopunjeni informacijama, a u takovom obliku čitaocima je ponudeno povijesno djelo koje je pisano na zanimljiv način. Knjiga sadrži niz informacija o gospodarskoj povijesti Podravine.

U 1940. godini Horvat je objavio razmjerno malenu knjižicu na 64 stranice o povijesti Đurđevca u kojoj je na sažet način dao na uvid čitaocima vrijedne povijesne podatke o Đurđevcu na osnovi izvorne povijesne građe, uglavnom iz arhiva, u kojima postoji niz činjenica važnih za gospodarsku povijest Đurđevca.⁵¹ Rudolf Horvat je u prvoj i drugoj godini Drugog svjetskog rata pisao o borbi Hrvata s Turcima kraj Koprivnice, a 1941. g. i o ostacima rimske ceste u Podravini, Pitomači 1787. godine i koprivničkim godišnjim sajmovima.⁵² No, te godine svakako mu je najznačajniji opsežni članak o župama u hrvatskoj Podravini. Rudolf Horvat je tu objavio kratku povijest sljedećih podravskih župa: Bregi kraj Koprivnice, Veliki Bukovec, Drnje, Đelekovec, Đurđevac, Ferdinandovec (Jelačićevo), Gola i Ždala te Hlebine, Imbrijovec, Ivanec, Jalžabet, Kalinovac, Kloštar, Koprivnica, Kozarevac, Kuzminec, Ludbreg, Martijanec, Miholjanec, Molve, Mosti, Novigrad Podravski, Pitomača, Rasinja, Sesvete, Sigetec, Sveti Đurđ i Virje. Rudolf Horvat donosi kanonske vizitacije na osnovi kojih je ovaj tekst najvećim dijelom rađen uglavnom u skraćenom prijevodu ili ih detaljno prepričava, donoseći brojne podatke zanimljive za gospodarsku povijest župa pa je već samo time zadužio buduće istraživače povijesti podravskih župa.⁵³

Knjiga o povijesti Koprivnice, koja sadrži pravi izvor podataka za gospodarsku povijest, započinje prvim tekstom pod nazivom "Kronika grada Koprivnice" u kojem je Rudolf Horvat ukratko sintetizirao i kronološki posložio razne događaje iz povijesti Koprivnice od najstarijih vremena do 1931. godine. Tu je obradio od općepovijesnih podataka nužnih za razumijevanje gradske povijesti i razne demografske podatke kao i podatke o djelovanju raznih udruga građana i organizacija, s dosta podataka o razvoju gospodarstva. Nakon toga slijede brojni podaci o župnoj crkvi sv. Nikole, crkvi Blažene Djevice Marije u Močilama, kapeli sv. Florijana, nekadašnjim kapelama sv. Marije Magdalene, sv. Ladislava, sv. Lucije, sv. Ivana Krstitelja, Sv. tri kralja, sv. Vida, sv. Emerika, o postojećoj kapelici žalosne Majke Božje u Grantulama (kraj današnje upravne zgrade Podravke) i kapeli Sv. Duha na groblju. Veliku većinu podataka za ove koprivničke sakralne objekte Horvat je crpio iz već spo-

⁵¹ R. HORVAT, *Poviest Gjurgjevca*, Zagreb 1940., 1.-64.

⁵² ISTI, "Borba Hrvata s Turcima kod Koprivnice", *Koprivnički Hrvat*, 1941., 30., 1942., 1.-3.; ISTI, "Crstice iz hrvatske povijesti", *Hrvatski dnevnik*, 1941., 1781.; "Koprivnički godišnji sajmovi", *Hrvatsko gospodarstvo*, 1941., 40.

⁵³ ISTI, "Župe u hrvatskoj Podravini", *Hrvatska prošlost*, 2, Zagreb 1941., 3.-87.

minjanih kanonskih vizitacija Komarničkog arhidakonata. Podatke o pravoslavnoj crkvi u Koprivnici Horvat je uzimao iz spisa "Gravamina liberae et regiae civitatis Caproncensis contra statum militare generalatus Varasdiensis incltyae per Suam Majestatem sacratissimam clementissime eatenus ordinati commisioni" koji se čuva u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu te iz dokumenata iz Hrvatskoga državnog arhiva u Zagrebu i zapisnika Hrvatskog sabora. Odličan tekst za poznavanje povijesti franjevačke crkve i samostana od početaka 1290. do 1928. godine također je sastavni dio knjige, a pisan je na osnovi spomenice franjevačkog samostana u Koprivnici, kanonskih vizitacija, zapisnika franjevačkih skupština i nekoliko knjiga.

U tekstu o najstarijim koprivničkim pravicama Rudolf Horvat se osvrće na povelju hercega Stjepana iz 1353. godine, a u sljedećem tekstu obrađuje i povelju iz 1356. godine kojom je Koprivnica proglašena slobodnim i kraljevskim gradom. Zanimljive su i bilješke iz Koprivničkog arhiva u kojima Horvat donosi niz prepričanih zanimljivih dokumenata od 1353. do 1687. godine. Također iz koprivničkih arhivskih spisa Horvat vadi zanimljiv detalj o koprivničkom kapetanu Luki Sekelju, a na osnovi crkvenih izvora nabraja nam sve koprivničke župnike od 1659. do 1924. godine. Nakon toga iz arhiva Varaždinske županije donosi zapis o borbi protiv duhana 1617. godine. Slijede zapisi o učitelju u Koprivnici 1659. godine, nekadašnjim noćobdijama župnom dvoru, koprivničkim godišnjim sajmovima, borbi za župnu crkvu u Koprivnici 1660. godine, nasiljima koprivničkog kapetana Menspergha godine 1643., imovini župne crkve godine 1661., zaštitnicima koprivničkih cehova i приходима koprivničkog župnika u 18. stoljeću. Zanimljiv je zapis o turskim prodorima oko Koprivnice 1586. godine napisan na osnovi zapisa iz arhiva u Grazu. Slijede zapisi o školarini u Koprivnici 1659. godine i neslozi u Koprivnici 1728. godine napisan na osnovi zapisnika Hrvatskog sabora, a pridodan je popis koprivničkih kapelana od 1659. do 1810. godine rađen na temelju kanonskih vizitacija. Za povijest svakidašnje osobito je zanimljiv prepričani dokument o uvredi poštenja jedne koprivničke građanke 1707. godine, a nakon toga na osnovi kanonskih vizitacija nabrojani su koprivnički učitelji i orguljaši u 18. stoljeću. Iz franjevačke spomenice vadi zanimljiv podatak o potresu u Koprivnici 1778. godine, a za povijesnu demografiju osobito je zanimljiv tekst o koprivničkim kućevlasnicima godine 1659. po ulicama te se spominju koprivničke ulice: Mala vulica pri pijacu, Duga vulica, Kljakova vulica, Krupčina vulica, Banovci vulica, Futakova vulica, Ribnjaka vulica, Miklinovečka vulica, Brežanci bližni, Brežanci bližni drugi, Brežanci veliki, Ciglenička vulica, Špoljarova vulica i Dubovec vulica. Prema zapisnicima Hrvatskog sabora i računskoj knjizi grada Koprivnice za godine od 1702. do 1718. obradio je zastupanje grada Koprivnice na saborima u Požunu (Bratslavi) od 1708. do 1714. godine. Nove podatke iz kanonskih vizitacija u 18. stoljeću crpio je za proučavanje i rekonstruiranje po-

vijesti gradske ubožnice, a zapisnike Hrvatskih sabora iskoristio je Rudolf Horvat za pisanje dijela knjige o dugovima grada Koprivnice 1733. godine. Za povijest Koprivničkih Bregi od osobitog je značenja poglavlje koje se bavi tim koprivničkim prigradskim naseljem od 1638. do 1810. godine, na osnovi kanonskih vizitacija. Zanimljivo je i poglavlje o tome kako je Koprivnica 1558. godine posuđivala pravnike od grada Zagreba, kao i koje je zemlje posjedovao koprivnički župnik 1680. godine. Za gospodarsku povijest Koprivnice, a posebice za detaljnije poznavanje cehovskih udruženja važan je dio knjige u kojem je obrađeno kako su nekada radili obrtnici u Koprivnici. Za crkvenu povijest značajno je poglavlje o koprivničkim zvonarima u 17. i 18. stoljeću također pisanom na temelju podataka iz kanonskih vizitacija. Pravne povjesničare zasigurno bi zanimalo kako se godine 1707. u Koprivnici kažnjavala nečudorednost, što je Horvat obrađio u jednom poglavlju.⁵⁴ Za biografiju znamenitog Koprivničanina koji je bio biskup u Indiji značajno je jedno poglavlje posvećeno toj osobi. Biskupa Rudolf Horvat naziva Đuro Bedenek,⁵⁵ ali su novija istraživanja najvjerojatnije na poticaj ovih podataka utvrdila da se taj znameniti biskup, kapucin i misionar zvao zapravo Angelik Juraj Bedenik (Koprivnica, 1803. - Agra u Indiji, 1865.), te detaljnije rasvijetlila njegov život i djelo.⁵⁶

Na više je mjesta prije bilo objavljeno poglavlje ove knjige koje govori o borbi između Koprivnice i Peteranca za šumu Šalovica. Nakon toga autor daje sažetak prijevoda kanonskih vizitacija za koprivničke kapele 1733. godine, a slijedi zanimljiv tekst o tome kako je Koprivnica 1651. godine dobila svoju maltu rađen na osnovi latinske isprave koju je Horvat ranije objavio u *Vjesniku arhiva*.⁵⁷ Kipovi i križevi u Koprivnici 1810. lijepi su prilog poznavanju povijesti umjetnosti u gradu.⁵⁸ Kako je izgledao posjet bana Josipa Jelačića 1856. godine prigodom polaganja kamena temeljca pučke škole (danas gradska vijećnica), Horvat je opisao u posebnom odjeljku.⁵⁹ Također još jedno Horvatovo djelo, čiji je latinski prijepis objavio za svojeg rada u Državnom arhivu, tekst je o bijegu

⁵⁴ R. HORVAT, *Poviest slob. i kr. grada Koprivnice*, Koprivnica 1943., sva navedena poglavlja nalaze se na stranicama od 1. do 231.

⁵⁵ Isto, 232.

⁵⁶ Više o Jurju Bedeniku vidi Tomislav J. ŠAGI-BUNIĆ, A. BEDENIK, "Pokušaj nacrta životopisa", *Bedenik iz Koprivnice, kapucin - misionar - biskup*, Koprivnica 1995., 9.-21. Vidi u istom zborniku i tekstove: Juraj KOLARIĆ, "Spomen ploča Angeliku Jurju Bedeniku u Koprivnici", 21.-33. i Milivoj KOVAČIĆ, "Što nam je poznato o biskupu Angeliku Jurju Bedeniku iz njegovih vlastitih pisama i radova drugih autora", 41.-58.

⁵⁷ R. HORVAT, *Vjesnik arhiva*, knjiga broj 15, Zagreb 1913., 319.

⁵⁸ R. HORVAT, *Poviest slob. i kr. grada Koprivnice*, n. dj., 240.-241. Povijest umjetnosti najbolje je u Koprivnici obrađena u zborniku *Koprivnica - grad i spomenici*, Koprivnica 1986., te u nekoliko tekstova u *Podravskom zborniku*. Vidi i knjigu D. FELETARA, *Podravina I*, Koprivnica 1988.

⁵⁹ R. HORVAT, *Poviest slob. i kr. grada Koprivnice*, n. dj., 241.-245.

Arhiva Kaptola čazmanskoga godine 1809. u Koprivnicu, a za povijest svakidašnjice i povijesnu demografiju značajna je objavljena oporuka koprivničkog suca Mihalja Rubačevića iz 1696. godine.⁶⁰ Političku povijest grada Rudolf Horvat je zadužio, između ostalih tekstova, i objavljivanjem opsežnijeg prikaza izbora narodnih zastupnika iz Koprivnice za Hrvatski sabor od 1848. do 1913. godine.⁶¹ Popis svih potvrda povelje iz 1356. godine kojom je Koprivnica dobila status slobodnog i kraljevskog grada, koji je autor objavio za godine od 1372. do 1630., vrijedan je doprinos poznavanju povijesti grada.⁶² Slijede tekstovi o koprivničkim tjednim sajmovima u 17. stoljeću i nekadašnjim učiteljskim plaćama u Koprivnici.⁶³ Sljedeće poglavlje donosi sažetak nekih isprava iz povijesti grada od 1613. do 1865. godine koje bi mogle biti zanimljive za korisnije budućim istraživačima povijesti grada Koprivnice.⁶⁴

Posljednju cjelinu u ovoj knjizi čini tekst o Starigradu kraj Koprivnice.⁶⁵ Horvat je utvrdio da se Starigrad nalazio na području srednjovjekovne utvrde Kamengrad (Kuwar), te donio niz novijih podataka i time dao dobru osnovu za daljnja istraživanja povijesti Kamengrada.⁶⁶ Većinu podataka Rudolf Horvat preuzima od Tkalčića, Nagyja, Laszowskog i Kukuljevića.⁶⁷

Godine 1944. Horvat se u nekoliko detalja (Legrad) osvrnuo na povijest podravske naselja u proširenom izdanju svoje knjige o povijesti Međimurja, a iste je godine objavio tekst o povijesti sela Kalinovca.⁶⁸

Za Podravinu su osobito bitna još dva djela dr. Rudolfa Horvata prvi put objavljena nakon njegove smrti. Prvo djelo je knjiga o povijesti trgovine, obrta i industrije u Hrvatskoj koju je priredila prof. dr. Mira Kolar-Dimitrijević. U toj se vrijednoj knjizi na više mjesta spominje Koprivnica, a dva odjeljka je autor posvetio samo svome rodnom gradu. Prvi je o mesarskom cehu iz 1697. godine, a drugi o lončarskom cehu iz 1713. godine čija pravila objavljuje u cijelosti. U ovoj knjizi se uz spomenute može naći još podosta podataka važnih za proučavanje gospodarskog razvitka

⁶⁰ Isto, 245.-248.

⁶¹ Isto, 248.-270.

⁶² Isto, 270.-272.

⁶³ Isto, 272.-274.

⁶⁴ Isto, 274.-279.

⁶⁵ Isto, 279.-285.

⁶⁶ O novijim istraživanjima Kamengrada vidi: Ž. DEMO, "Castrum Keukaproncha/Kuwar - počeci istraživanja", *Podravski zbornik*, br. 10/1984., 320.-360.

⁶⁷ I. KUKULJEVIĆ, *Povijesni spomenici Zagreba*; E. LASZOWSKI, *Podatci o Koprivnici u srednjem vijeku*; NAGY, *Codex Andegavensis*; I. KUKULJEVIĆ, "Dogadaji Medvedgrada", *Arhiv za jugoslavensku povijest*, knjiga III.

⁶⁸ R. HORVAT, *Povijest Međimurja*, Zagreb 1944., 1.-308.; ISTI, "Kalinovac u Podravini", *Nova Hrvatska*, br. 228/1944.

Koprivnice.⁶⁹ Drugo djelo je memoarskog karaktera i sadrži sjećanja Rudolfa Horvata na staru Koprivnicu koja je on napisao za prvi broj *Zbornika Muzeja grada Koprivnice*. Taj je tekst trebao biti objavljen u prvom broju spomenutog zbornika (1946.), ali nije objavljen ni u jednom od osam izašlih brojeva (1946-1953) jer je presuda donesena na osnovi Odluke o zaštiti nacionalne časti od 8. ožujka 1946. godine oduzela Rudolfu Horvatu politička i građanska prava na deset godina kao i pravo na mirovinu, a njegova su djela postala nepodobna za objavljivanje. Taj je tekst ipak objavljen u *Podravskom zborniku* 1997. godine.⁷⁰

Radovi dr. Mire Kolar

Mira Kolar je 1975. godine u *Podravskom zborniku* objavila rad o sindikalno-političkoj aktivnosti Josipa Broza u Koprivnici 1928. godine, u kojem je prikazala sindikalnu aktivnost u koprivničkoj tvornici "Danica" s kratkom poviješću tog poduzeća, ali i aktivnosti na organizaciji koprivničkih radnika 1928. godine.⁷¹ Svoja istraživanja nadopunila je tekstom o tvornici "Danica" i njezinu radništvu objavljenom u idućem broju *Podravskog zbornika*. Ovaj rad ne samo da daje temeljna istraživanja o povijesti ove prve značajnije industrije u Koprivnici, nego i na osnovi arhivske građe te novina i literature daje presjek kroz organizacije radništva od neuspjelog pokušaja 1912. godine, preko sindikalne aktivnosti od 1917. do 1937. godine.⁷² Za povijest podravskog rudarstva osobito su značajni vrijedni radovi rađeni na temelju neobjavljene građe o rudnicima ugljena u Glogovcu do 1941. godine,⁷³ o prijeratnom podravskom rudarstvu i podravskim ugljenokopima u vrijeme Drugog svjetskog rata. U tim tekstovima, osim u Glogovcu, obrađeni su rudnici u Carevdaru, Sokovcu, Lepavini, Mučnoj Reki, Žlebicama, Jagnjedovcu, Podravskoj Subotici, Novigradu Podravskom, Javorovcu, Kozarevcu, Petrovdolu kraj Koprivnice i Pitomači odnosno Črešnjevici.⁷⁴ Iznimno je vrijedan rad o razvoju gospodarstva i radništvu u gradu Koprivnici između dva

---

⁶⁹ R. HORVAT, *Povijest trgovine, obrta i industrije u Hrvatskoj*, Zagreb 1994., 1.-472.

⁷⁰ Ovaj tekst pod naslovom "Uspomene iz moje mladosti" za tisak je priredio i popratio uvodom (9.-11.) Dražen ERNEČIĆ. Vidi *Podravski zbornik*, br. 23/1997., 26.-30.

⁷¹ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Sindikalno-politička aktivnost Josipa Broza u Koprivnici 1928. godine", *Podravski zbornik*, br. 1/1975., 19.-34.

⁷² M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Tvornica "Danica" i njeno radništvo", *Podravski zbornik*, br. 2/1976., 26.-41.

⁷³ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Rudnici ugljena u Glogovcu do 1941. godine", *Podravski zbornik*, br. 3/1977., 30.-39.

⁷⁴ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Prijeratno podravsko rudarstvo", *Podravski zbornik*, br. 4/1978., 49.-60.; ISTA, "Podravski ugljenokopi u vrijeme drugog svjetskog rata", *Podravski zbornik*, br. 5/1979., 60.-70.

svjetska rata u kojem autorica prvi put donosi cjelovitu analizu,⁷⁵ a njega nadopunjuje prikaz društveno-ekonomskih odnosa u Podravini od 1939. do 1941. godine.⁷⁶ Iznimno je zanimljiv i značajan tekst iz 1984. godine u kojem autorica obrađuje tvornicu ulja u Koprivnici od 1917. do 1937. godine.⁷⁷

Autorica je u *Podravskom zborniku* 1985. godine opisala djelatnosti braće Đure (1891. -1953.) i Tome Takača (1899. - oko 1935.) iz Rasinje i njihov utjecaj i ulogu u radničkom pokretu.⁷⁸ Također je dala iscrpan prikaz povijesti mlinarstva u koprivničkom kraju od prvog koprivničkog mlina na parni pogon 1858. godine pa sve do 1944. godine. U radu je dala analizu utjecaja obitelji Ettinger u prvoj polovini dvadesetog stoljeća koja je vodila dominantnu ulogu na području žitarstva i mlinarstva u Donjoj Podravini. Zahvaljujući sprezi s bankarskim kapitalom Ettingerovi su uvijek bili u mogućnosti kreditirati svoje poduzeće u kriznoj situaciji, a ucijeniti tuđe, pa su se u ovu mrežu uhvatili gotovo svi mlinovi dioničkog karaktera - u Koprivnici, Novigradu Podravskom, Bjelovaru, Kloštru Podravskom, Đurđevcu i drugdje. Ipak u radu je najveću pozornost autorica posvetila koprivničkom (1858. - 1944.) i novigradskom paromlinu (1910. - 1944.) što predstavlja znatni doprinos poznavanju ove gospodarske djelatnosti u sjevernoj Hrvatskoj u prvoj polovici 20. stoljeća.⁷⁹ Neke elemente gospodarske povijesti prikazala je u tekstu o povijesti Prekodravlja.⁸⁰ Za poznavanje sindikalne aktivnosti kožarsko-prerađivačkih radnika na koprivničkom i đurđevačkom području između dva svjetska rata zanimljiv je rad objavljen u *Podravskom zborniku* 1989. godine.⁸¹ Na temelju podataka iz raznih neobjavljenih i objavljenih statistika autorica je dala izniman prilog poznavanju strukture seoskog posjeda u Podravini u prvoj polovini dvadesetog stoljeća.⁸²

⁷⁵ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Razvoj privrede i radničke klase u Koprivnici 1918-1945. godine", *Podravski zbornik*, br. 6/1980., 13.-26.

⁷⁶ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Društveno-ekonomski odnosi u Podravini od 1939. do kraja 1941. godine", *Podravski zbornik*, br. 7/1981., 32.-46.

⁷⁷ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Tvornica ulja u Koprivnici i njeno radništvo", *Podravski zbornik*, br. 10/1984., 50.-54.

⁷⁸ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Đuro i Tomo Takač iz Rasinje i revolucionarni radnički pokret", *Podravski zbornik*, br. 11/1985., 48.-56.

⁷⁹ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Mlinarstvo koprivničkog područja za vrijeme kapitalizma", *Podravski zbornik*, br. 12/1986., 32.-43.

⁸⁰ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Prekodravlje od srednjeg vijeka do Pariške mirovne konferencije 1919", *Podravski zbornik*, br. 14/1988., 24.-30.

⁸¹ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Sindikalno organiziranje kožarsko-prerađivačkih radnika na koprivničkom i đurđevačkom području za vrijeme kapitalizma", *Podravski zbornik*, br. 15/1989., 15.-24.

⁸² M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Struktura seoskog posjeda u Podravini u prvoj polovini dvadesetog stoljeća", *Podravski zbornik*, br. 16/1990., 14.-28.

Osobito je zanimljiv rad o gradnji podravske pruge objavljen u *Podravskom zborniku* 1995. godine u kojem je autorica obradila gradnju pruge od Murakerestura preko Zakanja do Barča izgrađenu 1868. godine koja je dodirivala Prekodravlje i gdje je u Goli bila željeznička stanica, te gradnju željezničke pruge od Zakanja preko Koprivnice do Zagreba koja je puštena u promet 1870. godine. No najveći dio istraživanja je posvetila izgradnji pruge kroz dolinu Drave. Obradila je dionicu koja je povezivala Kloštar Podravski s Bjelovarom i Viroviticom izgrađenu 1900. godine, dionicu od Kloštra Podravskog do Virja izgrađenu 1909. godine, dionicu od Virja do Koprivnice pušteni u promet 1912. godine i prugu od Koprivnice do Varaždina izgrađenu 1937. godine.⁸³ Ranije tekstove o koprivničkoj tvornici "Danica" i njezinom radništvu nadopunjuje rad objavljen u *Podravskom zborniku* 1996. godine.⁸⁴ Važne elemente za gospodarsku povijest autorica donosi u tekstu o banu Pavlu Rauchu u Podravini.⁸⁵ Također je niz podataka za gospodarsku povijest dala u zbornicima o Virju i Đurđevcu te u *Historijskom zborniku* gdje obrađuje Podravinu 1848. godine.⁸⁶ Od posebne je važnosti njezin rad o socijalnom i gospodarskom razvitku ludbreškog kotara između dva svjetska rata. U radu je obradila agrarnu reformu, veleposjed Bathyani u Ludbregu, veleposjed grofa Draškovića u Velikom Bukovcu, veleposjed Inkey u Rasinji, veleposjed Vučetić-Rauch u Martijancu, veleposjed Ljudevita Toplaka u Kapeli - Dubovici, socijalne prilike u ludbreškom kotaru, industriju ludbreškog kotara i položaj radnika i izgradnju željezničke pruge kroz Ludbrešku Podravinu.⁸⁷

Radovi dr. Dragutina Feletara

Dragutin Feletar je 1975. godine objavio vrijedan prilog poznavanju povijesti cehova u Podravini. On je pronašavši pravila legradskog Šoštarskog i kušnjarskog ceha iz 1697. godine objavio o tome rad u kojem se

⁸³ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Gradnja podravske pruge", *Podravski zbornik*, br. 21/1995., 45.-55.

⁸⁴ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Koprivnička tvornica 'Danica' do 1937. godine", *Podravski zbornik*, br. 21/1996., 119.-137.

⁸⁵ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Ban Pavle Rauch i Podravina", *Podravski zbornik*, br. 24.-25/1999., 113.-137.

⁸⁶ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Prilog revolucionarnoj povijesti Virja od razvojačenja do prvog svjetskog rata (1881-1914)", *Virje na razmeđu stoljeća*, br. 3/1987., 7.-13.; ISTA, "Virje za vrijeme prvog svjetskog rata", *Virje na razmeđu stoljeća*, br. 4/1991., 47.-65.; ISTI, "Virje od završetka prvog svjetskog rata do šestosiječanjske diktature", *Virje na razmeđu stoljeća*, 1993., 107.-123; ISTA, "Trnoviti put đurđevačkoga političara Tome Jalžabetića", *Đurđevčki zbornik*, Đurđevac 1996., 247.-269.; ISTA, "Podravina u 1848. godini", *Historijski zbornik*, 51/1998., 101.-112.

⁸⁷ M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Privredne i socijalne prilike ludbreškog kotara u međuratnom razdoblju", *Ludbreg* (monografija), n. dj., 259.-280.

osim na ovaj ceh osvrnuo i na ostale legradske cehove.⁸⁸ Iduće godine objavio je prilog o zlatarstvu i splavarstvu na Dravi, u kojima je na temelju građe obradio kratku povjesnicu ovih djelatnosti, ali i opisao djelatnosti vjerojatno posljednje zlatare s originalnim fotografijama.⁸⁹ Također je objavio rad o starim rasinjskim zdanjima u kojima je obradio niz podataka o Rasinjskom vlastelinstvu.⁹⁰ Zanimljiv je rad Dragutina Feletara i Ivana Gjereka o prvim godinama poduzeća "Podravka", od osnivanja poduzeća "Braća Wolf" 1934. godine koje predstavlja nukleus buduće Podravke pa do 1950. godine.⁹¹ O razvoju zadrugarstva u Hlebinama od 1903. do 1964. godine pisali su Dragutin Feletar i Ivan Pakasin.⁹² Dragutin Feletar je u *Podravskom zborniku* 1979. godine dao odličan prikaz povijesti koprivničkog obućarstva s posebnim osvrtom na povijest čizmarskog ceha.⁹³ Korisne podatke o stanovništvu Podravine od 1857. do 1981. godine napisao je u *Podravskom zborniku* 1981. godine.⁹⁴ Godine 1984. neke elemente iz gospodarske povijesti autor je dao u članku o Prekodravlju.⁹⁵ Zanimljiv je njegov tekst o povijesti koprivničkog tiskarstva od 1885. do 1985. godine objavljen u *Podravskom zborniku* u kojem je na sažet i jasan način dao pregled povijesti ove gospodarske djelatnosti.⁹⁶ Uz dr. Dragutina Feletara o razvoju pošte i telekomunikacija na području koprivničke i đurđevačke Podravine pisali su Franjo Horvatić i Ivan Treščec.⁹⁷ Uz istog su autora o razviku trgovine i ugostiteljstva u koprivničkoj Podravini pisali Ivan Bratković i Vjekoslav Prvčić.⁹⁸ Za povijest zadrugarstva u Podravini zanimljiv je tekst objavljen u *Podravskom zborniku* 1989.,⁹⁹ a u *Podravskom zborniku* 1991. godine obrađuje

⁸⁸ D. FELETAR, "Pravila legradskog Šoštarskog i kušnjarskog ceha u 1697. godini", *Podravski zbornik*, br. 1/1975., 134.-146.

⁸⁹ D. FELETAR, "Zlatarstvo i splavarstvo na Dravi", *Podravski zbornik*, br. 2/1976., 116.-132.

⁹⁰ D. FELETAR, "Stara rasinjska zdanja", *Podravski zbornik*, br. 2/1976., 153.-171.

⁹¹ I. GJEREK, D. FELETAR, "Prve 'Podravkine' godine", *Podravski zbornik*, br. 3/1977., 96.-108.

⁹² I. PAKASIN, D. FELETAR, "Hlebinsko zadrugarstvo", *Podravski zbornik*, br. 3/1977., 122.-132.

⁹³ D. FELETAR, "Koprivnički čizmarski ceh", *Podravski zbornik*, br. 5/1979., 244.-266.

⁹⁴ D. FELETAR, "Stanovništvo Podravine", *Podravski zbornik*, br. 7/1981., 101.-110.

⁹⁵ D. FELETAR, "Prekodravlje - osnovne osobine demografskog razvoja", *Podravski zbornik*, br. 10/1984., 99.-116.

⁹⁶ D. FELETAR, "Tiskarska slova na memljivom podravskom meridijanu (uz stoljeće tiskarstva 1885-1985)", *Podravski zbornik*, br. 11/1985., 59.-65.

⁹⁷ D. FELETAR, F. HORVATIĆ, I. TREŠČEC, "Razvoj PTT prometa u koprivničko-đurđevačkoj Podravini", *Podravski zbornik*, br. 13/1987., 29.-43.

⁹⁸ I. BRATKOVIĆ, D. FELETAR, V. PRVČIĆ, "Razvoj trgovine i ugostiteljstva u koprivničkoj Podravini", *Podravski zbornik*, br. 14/1988., 39.-60.

⁹⁹ D. FELETAR, "Prilozi za povijest zadrugarstva u Podravini", *Podravski zbornik*, br. 15/1989., 24.-41.

neke gospodarske elemente u radu o Zrinskim i Legradu.¹⁰⁰ Neke elemente iz gospodarske povijesti donosi u radu o novoosnovanoj Koprivničko-križevačkoj županiji.¹⁰¹

U prvom broju radova Zavoda za znanstveni rad u Varaždinu objavio je značajan pregled povijesnog razvitka i suvremenog vađenja ugljena na Podravskoj Bilogori. U tom radu kao što je gotovo uobičajeno u ovog znanstvenika prisutan je spoj geografije i gospodarske povijesti, a koristio je opsežnu literaturu i izvore, a rad je obogatio kartama i grafikoni-ma.¹⁰² U trećem broju donosi niz podataka vrijednih za poznavanje obučarstva i kožarstva u podravskom kraju.¹⁰³ Za poznavanje ekonomsko-socijalnih prilika u Podravini međuratnog razdoblja dobar je pregled objavljen u Miškininom zborniku.¹⁰⁴ Iznimno je vrijedan rad o povije-sno-geografskom značenju željeznica u Podravini i okolici.¹⁰⁵

Dragutin Feletar je objavio više monografija koje se ponajprije bave gospodarskom poviješću Podravine. U monografiji *Podravina 1973. godine se najvećim dijelom usredotočio na područje Koprivnice i okolice od najstarijih vremena do 70-tih godina 20. stoljeća*, ali je za usporedbe uzimao brojne primjere iz susjednih područja čitave sjeverozapadne Hrvatske. Ova knjiga sadrži mnoštvo podataka i predstavlja prvu sintezu povijesti Podravine s gospodarskom poviješću kao jednom od svojih glavnih tema.¹⁰⁶ Svoje spoznaje o povijesti Podravine proširio je i metodološki upotpunio tako da je njegova nova knjiga o Podravini djelo ponešto drukčije rađeno od prethodne knjige istog naslova. I ovoj je knjizi jedna od osnovnih preokupacija gospodarska povijest, a obrađuje povijest čovjeka i njegovih djelatnosti od pretpovijesti do kraja Drugoga svjetskoga rata. Ova knjiga predstavlja ujedno i sintezu i analizu glavnih smjernica razvoja i povijesnih procesa na tlu koprivničkog, ludbreškog i đurđevačkog dijela Podravine s obiljem podataka iz gospodarske djelatnosti ovog kraja. To je iznimno vrijedno djelo koje predstavlja jedan mo-

---

¹⁰⁰ D. FELETAR, "Zrinski i Legrad", *Podravski zbornik*, br. 18/1992, 5.-17.

¹⁰¹ D. FELETAR, "Demografsko-gospodarska osnovica novoosnovane Koprivničko-križevačke županije", *Podravski zbornik*, 19-20/1994., 7.-17.

¹⁰² D. FELETAR, "Povijesni razvoj i suvremeno značenje vađenja ugljena na Podravskoj Bilogori", *Radovi Zavoda za znanstveni rad JAZU*, 1, Varaždin 1986., 171.-191.

¹⁰³ D. FELETAR, "Obučarstvo i kožarstvo varaždinskog kraja", *Radovi Zavoda za znanstveni rad JAZU*, 2, Varaždin 1989., 111.-153.

¹⁰⁴ D. FELETAR, "Ekonomsko-socijalne prilike u Podravini međuratnog perioda, Miškina - život i djelo", *Kaj*, 1.-2., Zagreb 1987., 79.-91.

¹⁰⁵ D. FELETAR, "Historijsko-geografsko značenje pruga u podravsko-bilogorskoj regiji", *Željeznička pruga Botovo-Koprivnica-Dugo Selo*, Zagreb 1987.

¹⁰⁶ D. FELETAR, *Podravina - prinos poznavanju gospodarskog razvoja sjeverozapadne Hrvatske*, Koprivnica 1973.; M. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, "Radovi Dragutina Feletara iz novije povijesti sjeverozapadne Hrvatske", *Časopis za suvremenu povijest*, br. 1/1974., 151.-154.

del i jednu metodologiju izučavanja regionalne povijesti s težištem na gospodarskoj povijesti.¹⁰⁷

Zanimljivo je pisana knjiga o povijesti koprivničkog tiskarstva u kojoj je autor obradio i podatke vezane uz nakladništvo.¹⁰⁸ Detaljno je povijest obućarstva od srednjeg vijeka do kraja 70-tih godina 20. stoljeća obradio u monografiji o koprivničkom poduzeću "Sloga".¹⁰⁹ Knjiga o poduzeću "Bilokalnik" ima obilje vrijednih i izvornih podataka o važnosti i razvoju šumarstva, o povijesnom razvitku prerade drveta u Podravini, o povijesti eksploatacije i prerade gline, šljunka i pijeska na koprivničkom području kao i povijesni razvitak ovoga koprivničkog poduzeća.¹¹⁰

Svakako je ponajbolje i najopširnije djelo monografija o koprivničkom poduzeću "Podravka" u kojoj je dao neprocjenjivo značajan doprinos poznavanju gospodarske povijesti grada Koprivnice i okolnoga podravskog prostora. Vrlo je detaljno obradio na temelju neobjavljene arhivske građe, novinske građe i literature, cjelokupnu povijest poduzeća "Podravka" od radionice braće Wolf pa sve do 1980. godine. Osim toga u sklopu monografije je obradio staro podravsko mlinarstvo, koprivničko pivarstvo, staru klaonicu, uljarstvo i druge radionice za preradu hrane koje su postojale u Koprivnici, zadružno organiziranje u Podravini, staro koprivničko tiskarstvo i još neke druge važne detalje iz gospodarske povijesti. Ovo djelo je reprezentativno ne samo u grafičkom pogledu nego i po kvaliteti i važnosti teksta i brojnih podataka koje autor donosi.¹¹¹ Iznimno je vrijedna i knjiga o koprivničkom bankarstvu u kojem je Dragutin Feletar zajedno s Brankom Žauharom na temelju izvorne građe obradio koprivničko bankarstvo od 1872. do 1982. godine.¹¹²

¹⁰⁷ D. FELETAR, *Podravina, Općine Đurđevac, Koprivnica i Ludbreg u prošlosti i sadašnjosti, Povijesno-geografski pregled od paleolita do 1945. godine*, knjiga 1, Koprivnica 1988.; N. BUDAK, "Podravina, općine Koprivnica, Đurđevac i Ludbreg u prošlosti i sadašnjosti", *Historijski zbornik*, 42/1989., 400.-402.; ISTI, prikaz knjige, D. FELETAR *Podravina, Općine Đurđevac, Koprivnica i Ludbreg u prošlosti i sadašnjosti. Knj. I. Povijesno-geografski pregled od paleolita do 1945. godine* u *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest*, 22/1989., 349.-354.

¹⁰⁸ D. FELETAR, *Iz povijesti koprivničkog tiskarstva*, Koprivnica 1978.

¹⁰⁹ D. FELETAR, "Sloga" *tvornica obuće Koprivnica 1945-1980*, Koprivnica 1980.

¹¹⁰ D. FELETAR, *SOUR "Bilokalnik" 1960-1980*, Koprivnica 1980. O razvoju šumarstva vidi i zbornik *Sto godina šumarstva bilogorsko-podravske regije*, Bjelovar 1974., a tako tekst ovog autora "Gospodarsko stanje Bilogorsko-podravske regije u drugoj polovici XIX. stoljeća".

¹¹¹ D. FELETAR, *Prilozi za povijest "Podravke"*, Koprivnica 1980.

¹¹² D. FELETAR, B. ŽAUHAR, *110 godina koprivničkog bankarstva*, Koprivnica 1982.

Zaključak

Prostor Koprivničke, Ludbreške i Đurđevačke Podravine ima vrlo bogatu gospodarsku povijest koju su obrađivali deseci raznih autora, od publicista, geografa do povjesničara, u desecima radova i napisa varirajuće vrijednosti od znanstvenih radova do popularnih prikaza. Veliki doprinos poznavanju gospodarske povijesti dao je godišnjak *Podravski zbornik*, ali i brojne monografije o podravskim naseljima kao i sinteze podravske povijesti. Od autora koji su dali najveći doprinos gospodarskoj povijesti Podravine treba izdvojiti dr. Rudolfa Horvata, dr. Miru Kolar i dr. Dragutina Feletara, premda su i drugi autori dali vrijedne priloge. Podravina po jednoj strani spada među one hrvatske regije o kojima je o gospodarskoj povijesti dosta pisano, a po drugoj strani je ostalo mnoštvo nerazjašnjenih problema i neistraženih područja koja čekaju mlađe istraživače. Iako je napisano podosta radova i monografija o ovom području Republike Hrvatske, oni ukazuju na nužnost daljnjih i novih povjesnih gospodarskih regionalnih i lokalnih radova te istraživanja obilne građe koja se čuva u hrvatskim arhivima u Zagrebu, Varaždinu, Koprivnici, Bjelovaru i u drugim mjestima, te na istraživanje arhivskih fondova u inozemnim, poglavito austrijskim i mađarskim arhivima. Uz to ukazali bi na potrebu ne samo analitičkog pristupa kroz nova detaljna istraživanja, nego i na potrebu skorog pisanja moderne regionalne gospodarske povijesne sinteze Ludbreške, Koprivničke i Đurđevačke Podravine kao cjeline, što bi bio doprinos poznavanju hrvatske gospodarske povijesti, ali i prilog budućoj modernoj sintezi gospodarske povijesti na hrvatskom prostoru.